

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра психології (№ 704)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи

М. Жидко
(підпис)

М.Є.Жидко

(ініціали та прізвище)

«31 » серпня 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Експериментальна психологія

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 053 Психологія

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Психологія

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2021 рік

Робоча програма експериментальна психологія
(назва дисципліни)
для студентів за спеціальністю 053 Психологія
освітньою програмою Психологія
«30» серпня 2021 р., – 14 с.

Розробник Бородавко О.О., доц. каф. 704, к.психол. н.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри психології
(назва кафедри)

Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри к. психол. н., доц.
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Ю. І. Гулий
(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр та найменування) Спеціальність <u>053 Психологія</u> (код та найменування) Освітня програма <u>«Психологія»</u> (найменування) Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Цикл дисциплін природничо-наукової (фундаментальної) підготовки
Кількість модулів – 1		Навчальний рік
Кількість змістовних модулів – 4		2021/2022
Індивідуальне завдання <u>немає</u> (назва)		Семестр
Загальна кількість годин – 64/ 150		4-й
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 5,4		Лекції*
		32 години
		Практичні, семінарські*
	32 години	
	Лабораторні*	
	__ годин	
Самостійна робота	86 годин	
Вид контролю	модульний контроль, іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 64/ 86

* Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину залежно від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Експериментальна психологія» є формування компетенцій, що забезпечують розуміння теоретичних основ експериментальної психології та формування у студентів уміння самостійно планувати, проводити психологічні дослідження, оброблювати та презентувати їх результати.

Завдання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей:**

1. здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
2. знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
3. навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
4. здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
5. здатність бути критичним і самокритичним;
6. здатність приймати обґрунтовані рішення;
7. здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
8. здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
9. здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел;
10. здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження;
11. здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки;

Програмні результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти таких результатів навчання:

А) Знання

1. Концептуальні знання експериментальної психології, включаючи певні знання сучасних досягнень
2. Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів, понять психології.

Б) Уміння

1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз інформації з різних джерел із використанням сучасних інформаційних технологій.
2. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
3. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.
4. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.
5. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

В) Комунікація:

1. Емпатійно взаємодіяти, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості.
2. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

Д) Автономія та відповідальність:

1. Демонструвати відповідальне ставлення до професійного самовдосканалення та саморозвитку; здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.
2. Проявляти соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.
3. Управління комплексними психологічними дослідженнями, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

Міждисциплінарні зв'язки: психодіагностика, загальна психологія; соціальна психологія; математичні методи в психології, авіаційно-космічна психологія, психологія праці, основи психології діяльності в екстремальних умовах, основи професійного відбору та поліграфних досліджень, інженерна психологія та ергономіка, вікова психологія тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до експериментальної психології.

Тема 1. Експериментальна психологія як наука.

Місце експериментальної психології в системі психологічного знання. Завдання досліджень у психології. Історія розвитку експериментальних досліджень у психології. Наукове мислення у психології. Психологічна наука і псевдонаука.

Тема 2. Методологічні основи наукових досліджень у психології.

Поняття наука, методологія, метод, наукова парадигма, наукова теорія, теоретичний конструкт, наукова проблема, гіпотеза. Відмінні риси гарних теорій у психології. Принципи верифікації та фальсифікації гіпотез. Світ теорій і світ психологічної реальності. Теорії верхнього, середнього і нижнього рівня. Поняття емпіричної навантаженості. Схема К. Хольцкампа. Джерела даних в психології (Р. Кеттелл). Види психологічних досліджень. Способи пошуку ідей для проведення наукових досліджень у психології: Етапи психологічного дослідження: постановка наукової проблеми; аналіз літературних даних, висування гіпотези (гіпотез), планування дослідження, проведення дослідження, обробка та інтерпретація результатів, формулювання висновків. Наукові проблеми і наукові гіпотези в психології. Етапи постановки наукової проблеми у психології. Ознаки правильної гіпотези. Види гіпотез. Каузальні гіпотези. Теоретичні, емпіричні та статистичні гіпотези. Експериментальні гіпотези, контргіпотези і конкуруючі гіпотези. Виділення і операціоналізація конструктів як умова психологічного експериментування.

Тема 3. Етичні норми психологічного дослідження.

Історія розробки етичних принципів проведення досліджень у психології. Етичні принципи проведення досліджень з дорослими людьми та неповнолітніми: планування досліджень, перевірка добровільності участі досліджуваних, взаємодія з досліджуваними. Етичні засади досліджень за участю тварин. Правове регулювання психологічних досліджень в Україні. Наукове шахрайство та чистота експерименту.

Тема 4. Неекспериментальні методи дослідження у психології.

Класифікація методів психологічного дослідження. Метод спостереження. Види спостереження. Проблеми, пов'язані із проведенням спостереження у психології та способи їх вирішення. Процедура спостереження. Типові помилки спостерігача та способи їх попередження. Етичний кодекс і спостереження. Опитування та види опитування: безпосередні, персональні інтерв'ю, письмові анкети, телефонні інтерв'ю, онлайн-опитування. Оцінка опитувань. Надійність опитування. Правила створення питань для опитування. Дослідження конкретних прикладів та його оцінка. Метод аналізу продуктів діяльності. Архівні дослідження.

Модульний контроль.

Змістовий модуль 2. Основи психологічного експерименту.

Тема 5. Вступ в експериментальні дослідження у психології.

Поняття психологічного експерименту. Основні риси експериментальних досліджень. Уявлення про психологічну причинність (детермінізм) та підстави для каузального висновку. Змінні в психологічному експерименті. Характеристика незалежної змінної, залежної змінної, побічних і додаткових змінних. Визначення незалежної змінної і залежної змінної. Ефекти «підлоги» і «стелі». Види психологічних експериментів. Поняття ідеального експерименту, нескінченного експерименту, експерименту повної відповідності Поняття валідності психологічного експерименту. Внутрішня і зовнішня валідність. Основні джерела загроз внутрішній та зовнішній валідності. Операціональна та конструктна валідність експерименту. Факт і артефакт у експерименті.

Тема 6. Основи планування експериментів у психології.

Стратегії експериментального дослідження. Поняття про експериментальний план. Класифікація експериментальних планів: якісні та кількісні експериментальні плани; внутрішньогрупові та міжгрупові експериментальні плани; доекспериментальні, квазіекспериментальні плани та плани істинних експериментів в психології; плани з однією незалежною змінною та факторні плани; плани експерименту з малим N. Символи та графічні позначення, що використовуються при аналізі планів експерименту (схема аналізу). Змішення з боку побічних змінних та прийоми, що дозволяють їх контролювати. Проблеми викривлення: викривлення, що викликається експериментатором та викривлення, що вноситься досліджуваними. Контроль ефектів експериментатора і досліджуваного. Проблема змішень у внутрішньогрупових експериментальних планах та прийоми, що дозволяють їх контролювати. Проблема змішень в міжгрупових експериментальних планах та прийоми, що дозволяють їх контролювати. Особливості планування і інтерпретації результатів факторних експериментів.

Тема 7. Процедура експерименту.

Процедура експерименту. Підготовка до проведення експерименту. Вибірка та стратегії її підбору. Оптимізація збору емпіричних даних. Устаткування. Роздатковий матеріал. Інструкції для досліджуваних. Особливості спілкування між експериментатором та досліджуваним. Програмне забезпечення для проведення психологічних досліджень.

Модульний контроль.

Змістовний модуль 3. Неекспериментальні дослідження у психології.

Тема 8. Доекспериментальні плани досліджень.

Доекспериментальні плани досліджень: аналіз одиничного випадку, попереднє і підсумкове тестування на одній групі, порівняння статистичних груп. Проблема валідності в доекспериментальних планах. Сфери і приклади застосування доекспериментальних планів у психології. Загрози валідності при використанні доекспериментальних планів.

Тема 9. Квазіекспериментальні дослідження.

Поняття квазіексперименту. Види квазіекспериментальних планів: плани для еквівалентних груп; плани для нееквівалентних груп, плани з часовими серіями, плани ex-post-facto тощо. Сфери і приклади використання квазіекспериментальних планів у психологічних дослідженнях. Загрози валідності при використанні квазіекспериментальних планів.

Тема 10. Кореляційні дослідження.

Поняття кореляційного дослідження. Область застосування кореляційних досліджень. Кореляція і регресія: основи. Основні плани кореляційних досліджень: план з однією групою досліджуваних, з декількома групами (порівняльне кореляційне дослідження), структурний план. Психогенетичні дослідження. Інтерпретація кореляцій. Кореляція і причинно-наслідковий зв'язок.

Модульний контроль.

Змістовний модуль 4. Аналіз, висновки та представлення результатів досліджень у психології

Тема 11. Аналіз та формулювання висновків психологічного дослідження.

Статистичні гіпотези в дослідженнях. Рівень статистичної значущості і розмір ефекту. Параметричні і непараметричні статистичні методи та випадки їх використання. Аналіз результатів факторних експериментів. Дисперсійний аналіз. основний ефект і взаємодія факторів. Використання комп'ютерів при інтерпретації результатів. Узагальнення результатів емпіричних досліджень. Формулювання висновків експериментального дослідження. Артефактні висновки та їх причини. Метааналіз.

Тема 12. Представлення результатів психологічних досліджень

Поняття про науковий стиль. Основні вимоги до мови наукового звіту. Наочно-графічне представлення результатів досліджень. Структура та оформлення письмового наукового звіту. Стандарти звітності для якісних та кількісних досліджень у психології за Американською психологічною асоціацією. Вимоги до виступів з представлення результатів наукового дослідження.

Модульний контроль.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістовного модуля і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		л	п	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6
Змістовний модуль 1. Вступ до експериментальної психології					
Тема 1. Експериментальна психологія як наука	11	2	2	–	7
Тема 2. Методологічні основи наукових досліджень у психології	15	4	4	–	7
Тема 3. Етичні норми психологічного дослідження	10	1	2	–	7
Тема 4. Неекспериментальні методи дослідження у психології	15	4	4	–	7
Модульний контроль	1	1	–	–	–
Разом за змістовним модулем 1	52	12	12	–	28
Змістовний модуль 2. Основи психологічного експерименту					

Тема 5. Вступ в експериментальні дослідження у психології	11	2	2	–	7
Тема 6. Основи планування експериментів у психології	15	4	4	–	7
Тема 7. Процедура експерименту	15	2	4	–	9
Модульний контроль	1	1	–	–	–
Разом за змістовним модулем 2	42	9	10	–	23
Змістовний модуль 3. Неекспериментальні дослідження у психології					
Тема 8. Доекспериментальні плани досліджень	10	1	2	–	7
Тема 9. Квазіекспериментальні дослідження	11	2	2	–	7
Тема 10. Кореляційні дослідження	11	2	2	–	7
Модульний контроль	1	1	–	–	–
Разом за змістовним модулем 3	33	6	6	–	21
Змістовний модуль 4. Аналіз, висновки та представлення результатів досліджень у психології					
Тема 11. Аналіз та формулювання висновків психологічного дослідження	11	2	2	–	7
Тема 12. Представлення результатів психологічних досліджень	11	2	2	–	7
Модульний контроль	1	1	–	–	–
Разом за змістовним модулем 2	23	5	4	–	14
Усього годин	150	32	32		86

5. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

6. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Експериментальна психологія як наука	2
2.	Тема 2. Методологічні основи наукових досліджень у психології	4
3.	Тема 3. Етичні норми психологічного дослідження	2
4.	Тема 4. Неекспериментальні методи дослідження у психології	4
5.	Тема 5. Вступ в експериментальні дослідження у психології	2
6.	Тема 6. Основи планування експериментів у психології	4
7.	Тема 7. Процедура експерименту	4
8.	Тема 8. Доекспериментальні плани досліджень	2
9.	Тема 9. Квазіекспериментальні дослідження	2
10.	Тема 10. Кореляційні дослідження	2
11.	Тема 11. Аналіз та формулювання висновків психологічного дослідження	2
12.	Тема 12. Представлення результатів психологічних досліджень	2
	Разом	32

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

8. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Експериментальна психологія як наука	7
2.	Тема 2. Методологічні основи наукових досліджень у психології	7
3.	Тема 3. Етичні норми психологічного дослідження	7
4.	Тема 4. Неекспериментальні методи дослідження у психології	7
5.	Тема 5. Вступ в експериментальні дослідження у психології	7
6.	Тема 6. Основи планування експериментів у психології	7
7.	Тема 7. Процедура експерименту	9
8.	Тема 8. Доекспериментальні плани досліджень	7
9.	Тема 9. Квазіекспериментальні дослідження	7
10.	Тема 10. Кореляційні дослідження	7
11.	Тема 11. Аналіз та формулювання висновків психологічного дослідження	7
12.	Тема 12. Представлення результатів психологічних досліджень	7
	Разом	86

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

10. Методи навчання

Програмою передбачено наступні методи навчання:

- 1) *лекції*, спрямовані на отримання теоретичних знань за тематикою курсу;
- 2) *семінарські, практичні заняття* включають проведення контролю знань, вмінь, розв'язання контрольних завдань, їх перевірку та оцінювання. Активність

студента на семінарських, практичних заняттях враховується при визначенні підсумкової оцінки з експериментальної психології;

2) **самостійна робота**, яка передбачає вивчення теоретичних положень з експериментальної психології, підготовку студентів денного та заочного відділення до практичних занять (протягом семестру або на сесії) та виконання відповідної контрольної роботи для студентів заочного відділення, яка має бути складена у визначений викладачем термін:

- **завдання**, що виконуються письмово в робочому зошиті. Даний вид роботи спрямований на закріплення теоретичного матеріалу за допомогою його самостійного вивчення; перевірку засвоєння конкретних практичних вмінь за кожним з видів практичних завдань.

3) **консультація** – форма індивідуальної роботи студента із викладачем, спрямована на вирішення труднощів, які виникли під час вивчення теоретичного матеріалу та самостійної роботи, або за наявності бажання студента отримати більш поглиблене знання стосовно предмету навчальної дисципліни;

4) **контрольна робота** – виконується письмово та є відповіддю на запитання, які стосуються тем, що розглядалися у відповідному змістовому модулі.

11. Методи контролю

У якості **поточного контролю** передбачено оцінювання підготовки студентів до кожного семінарського, практичного завдання, а також активності студентів на заняттях – участь у обговоренні питань, які винесено на семінарські, практичні заняття.

Результати поточного контролю позначається на визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни.

Модульна контрольна робота проводиться після завершення вивчення відповідної частини навчального курсу у відповідності до запропонованих запитань.

Семестровий підсумковий контроль з експериментальної психології проводиться у формі іспиту. Іспит проводиться в усній формі та передбачає відповідь студента на два теоретичних запитання та виконання одного практичного завдання.

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання і захист практичних робіт	0...5	6	0...30
Модульний контроль	0...5	1	0...5
Змістовний модуль 2			
Виконання і захист практичних робіт	0...5	5	0...25
Модульний контроль	0...5	1	0...5
Змістовний модуль 3			
Виконання і захист практичних робіт	3...5	3	0...15
Модульний контроль	0...5	1	0...5

Змістовний модуль 4			
Виконання і захист практичних робіт	0...5	2	0...10
Модульний контроль	0...5	1	0...5
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту/заліку складається із трьох запитань, таких як:

1. Наука як особливий спосіб діяльності людини
2. Типи змінних в експериментальному дослідженні
3. Сплануйте експеримент відповідно до факторного плану 3х3.

Максимальна кількість балів за перше та друге запитання – 30 балів, за третє – 40.

12.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- місце експериментальної психології в системі психологічного знання;
- методологічні основи наукових досліджень у психології;
- етичні норми психологічного дослідження;
- неекспериментальні методи дослідження у психології;
- специфіку експерименту як методу дослідження у психології;
- основи планування експериментів у психології;
- процедура проведення експерименту;
- доекспериментальні плани досліджень;
- квазіекспериментальні та кореляційні дослідження;
- аналіз, висновки та представлення результатів досліджень у психології.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

- самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел;
- уміння самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне експериментальне та неекспериментальне дослідження;
- здатність аналізувати та систематизувати одержані результати дослідження, формулювати аргументовані висновки.

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Чітко розрізняти психологічну науку і псевдонауку. Своєчасно, без помилок принципового характеру, захистити всі домашні завдання. При виконанні модульних контрольних робіт, без принципових помилок, виконати не менш ніж 50 % від загальної кількості запитань. Знати основні поняття експериментальної психології. Знати на давати характеристику основним методам психологічного дослідження. Знати основні експериментальні та неекспериментальні плани та випадки їх використання. Уміти презентувати результати свого дослідження. Уміти за допомогою викладача (додаткові, уточнюючі запитання, допомога у формулюванні думки та т. ін.) спланувати емпіричне психологічне дослідження.

Добре (75 - 89). Чітко розрізняти психологічну науку і псевдонауку. Своєчасно, без помилок, захистити всі домашні завдання. При виконанні модульних контрольних робіт, без принципових помилок, виконати не менш ніж 75 % від загальної кількості запитань.

Досконало знати основні поняття експериментальної психології. Досконало знати на надавати характеристику основним методам психологічного дослідження. Досконало знати основні експериментальні та неекспериментальні плани та випадки їх використання. Уміти презентувати результати свого дослідження. Уміти без суттєвої допомоги допомогою викладача (додаткові, уточнюючі запитання, допомога у формулюванні думки та т. ін.) спланувати емпіричне психологічне дослідження.

Відмінно (90 - 100). Чітко розрізняти психологічну науку і псевдонауку. Безпомилково виконувати та захищати всі домашні завдання в обумовлений викладачем строк, з докладним обґрунтуванням своїх висновків. При виконанні модульних контрольних робіт без принципових помилок виконано не менш ніж 95 % від загальної кількості питань. Досконало знати основні поняття експериментальної психології. Досконало знати на надавати характеристику основним методам психологічного дослідження. Досконало знати основні експериментальні та неекспериментальні плани та випадки їх використання. Уміти без допомоги викладача (додаткові, уточнюючі запитання, допомога у формулюванні думки та т. ін.) спланувати емпіричне психологічне дослідження.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

Підручники, що видані викладачами кафедри

1. Научитель, О. Д. Основи психолого-педагогічного дослідження: коментарі, таблиці, ілюстрації / О. Д. Научитель, І. А. Бідюк, – Харків: ХАІ. – 2015. – 56 с.

2. Основы экспериментальной и прикладной психологии : учеб. пособие , Ч. 1 / М. Е. Жидко, Е. А. Кочемировская; М-во образования и науки Украины, Нац. аэрокосм. ун-т им. Н. Е. Жуковского "Харьк. авиац. ин-т". – Х. – Нац. аэрокосм. ун-т им. Н. Е. Жуковского "Харьк. авиац. ин-т", 2002. – 160 с.

НМК з дисципліни

1. Робоча програма
2. Плани практичних занять з дисципліни «Експериментальна психологія» та методичні вказівки щодо самостійної підготовки студентів до них.
3. Підручники, навчальні посібники.
4. Питання до контрольних заходів.
5. Каталоги інформаційних ресурсів.

14.Рекомендована література

Базова

1. Горбунова В.В. Экспериментальная психология в схемах і таблицях: Навчальний посібник / В.В. Горбунова – К.: «ВД «Професіонал», 2007. – 208 с.

2. Готтсданкер Р. Основы психологического эксперимента: Учеб. пособие: Пер. с англ./ Р. Готтсданкер – М.: Академия, 2005. – 368 с.

3. Гудвин Дж. Исследование в психологии: методы и планирование / Дж. Гудвин. – 3-е изд. – СПб.: Питер, 2004. – 558 с.

4. Дружинин В.Н. Экспериментальная психология: учебник для вузов / В. Н. Дружинин. – 2-е изд. – СПб. : Питер, 2007. – 320 с.
5. Основы экспериментальной и прикладной психологии: учеб. пособие, Ч. 1 / М. Е. Жидко, Е. А. Кочемировская; М-во образования и науки Украины, Нац. аэрокосм. ун-т им. Н. Е. Жуковского "Харьк. авиац. ин-т". – Х. – Нац. аэрокосм. ун-т им. Н. Е. Жуковского "Харьк. авиац. ин-т", 2002. – 160 с.
6. Научитель, О. Д. Основы психолого-педагогического дослідження: коментарі, таблиці, ілюстрації / О. Д. Научитель, І. А. Бідюк, – Харків: ХАІ. – 2015. – 56 с.

Допоміжна

1. Горбатов Д.С. Практикум по психологическому исследованию: Учеб. пособие. / Горбатов Д.С. – Самара: Издательский дом «БАХРАХ-М», 2003.- 272 с.
2. Диксон У. 20 великих открытий в детской психологии / У. Диксон. – СПб.: «прайм-ЕВРОЗНАК», – 2006. – 448 с.
3. Копець Л. Класичні експерименти в психології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Людмила Копець. - К. : Києво-Могилян. акад., 2010. - 283 с.
4. Корнилова Т.В. Экспериментальная психология: теория и методы: учеб. для студентов вузов / Т. В. Корнилова. – М. : Аспект Пресс, 2003. - 381 с.
5. Кэмпбелл Д. Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях / Д. Кэмпбелл. – СПб: Социально-психологический центр, 1996. – 391 с.
6. Максименко С.Д. Экспериментальна психологія: підручник: гриф МОН України / С. Д. Максименко, Е. Л. Носенко; МОНУ, Ін-т психології ім. Г.С. Костюка. - К. : Центр учбової літератури, 2008. – 360 с.
7. Мартин Д. Психологические эксперименты./ Д. Мартин. – СПб.: ЕВРОЗНАК, 2002. – 480 с.
8. Милграм С. Эксперимент в социальной психологии / С. Милграм. – СПб.: Издательство «Питер», 2000. – 336 с.
9. Научитель, О. Д. Основы психолого-педагогического дослідження: коментарі, таблиці, ілюстрації / О. Д. Научитель, І. А. Бідюк, – Харків: ХАІ. – 2015. – 56 с.
10. Основы экспериментальной и прикладной психологии : учеб. пособие, Ч. 1 / М. Е. Жидко, Е. А. Кочемировская; М-во образования и науки Украины, Нац. аэрокосм. ун-т им. Н. Е. Жуковского "Харьк. авиац. ин-т". – Х. – Нац. аэрокосм. ун-т им. Н. Е. Жуковского "Харьк. авиац. ин-т", 2002. – 160 с.
11. Никандров В.В. Экспериментальная психология. Учебное пособие / В.В. Никандров. – СПб.: Издательство «Речь», 2003. – 480 с.
12. Смит Дж. Псевдонаука и паранормальные явления. Критический взгляд / Дж. Смит. – М.: Альпина Паблишер, 2011. – 566 с.
13. Хок Р. Роджер 40 исследований, которые потрясли психологию. Секреты выдающихся экспериментов / Роджер Р.Хок. – СПб.: «прайм-ЕВРОЗНАК», – 2003. – 416 с.
14. Худяков А. И. Экспериментальная психология в схемах и комментариях / А. И. Худяков – СПб.: Питер, 2008. – 320 с.

15. Інформаційні ресурси

1. База даних PsycINFO Американської психологічної асоціації <https://www.apa.org/pubs/databases/psycinfo>
2. Бібліографічна база даних Scopus <https://www.scopus.com>
3. Електронні ресурси Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>

4. Наукова електронна бібліотека eLIBRARY.RU
5. Пошукова платформа Web of Science <https://clarivate.com/products/web-of-science/>
6. Пошукова система по повних текстах наукових публікацій Google Scholar <https://scholar.google.com.ua/>